

FÁTIMA LUZ EPAZ

Sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej
w Fatimie

Dyrektor: Ks. Carlos Cabecinhas

Kwartalnik

Rok 17

67

*Czas łaski i miłosierdzia: dziękczynienie
ze życie w Bogu*

Pandemia zmusza pielgrzymów do spojrzenia na Sanktuarium Fatimskie z nowej perspektywy / Ks. Carlos Cabecinhas

Najważniejszą misją Sanktuarium Fatimskiego jest przyjmowanie pielgrzymów i stwarzanie im warunków do głębokiego przeżywania wiary. Pandemia, w której czasach przyszło nam teraz żyć, doprowadziła do radykalnego ograniczenia relacji pielgrzymów z Sanktuarium. O ile wierni z Portugalii mogą, przy zachowaniu pewnych środków ostrożności, odwiedzić Fatimę, modlić się i świętować tu swoją wiarę, to dla pątników z innych krajów przyjazd do Cova da Iria stał się praktycznie niemożliwy. Jesteśmy głęboko przekonani, że w tych trudnych czasach orędzie fatimskie nabiera szczególnego znaczenia, dlatego Sanktuarium stara się proponować wiernym inne, alternatywne sposoby pielgrzymowania.

W tym roku przed najważniejszymi pielgrzymkami rocznicowymi – 12 i 13 maja, sierpnia i października – przygotowaliśmy przewodnik duchowy, aby wszyscy ci, którzy nie mogli być fizycznie obecni w Sanktuarium, mieli okazję odbyć „pielgrzymkę w sercu”. W tej chwili jest on dostępny w formie podcastu.

W naszych mediach społecznościowych codziennie transmitujemy Mszę św. i różaniec. Wielu wiernych z całego świata łączy się z Fatimą, aby uczestniczyć w Eucharystii i modlitwie.

Na oficjalnej stronie internetowej Sanktuarium znajduje się wiele informacji i materiałów, pomocnych w poznawaniu i zgłębianiu treści orędzia fatimskiego. Można tam też wirtualnie zwiedzać wystawy czasowe, które co roku przygotowujemy dla pielgrzymów i osób odwiedzających Cova da Iria.

Wierni, nawet ci z bardzo daleka, są stale obecni w Sanktuarium dzięki nieustannie napływającym do Fatimy wiadomościom i modlitwom do Matki Boskiej; wszystkie te wiadomości i modlitwy są umieszczane u stóp figury Pani Fatimskiej w Kaplicy Objawień.

Orędzie fatimskie to wyraz Bożego miłosierdzia wobec nas, to orędzie nadziei. W czasach nękającej nas pandemii jest ono szczególnie ważne, ponieważ pomaga stawić czoło trudnościom, przewyciężyć zniechęcenie i strach. Obietnica, jaką Matka Boska dała widzjącej Łucji, przeznaczona jest także dla nas: „Nigdy cię nie opuszczę, moje Niepokalane Serce będzie twoją ucieczką i drogą, która cię zaprowadzi do Boga”.

To orędzie nadziei Sanktuarium Fatimskie chce nadal kierować do swoich pielgrzymów, nawet na odległość!

2020: rok pandemii stawia przed Sanktuarium Fatimskim trudne wyzwania na najbliższe lata

Znaczący spadek liczby pielgrzymów w Cova da Iria skłania do refleksji o nowych formach upowszechniania orędzia fatimskiego na świecie / Carmo Rodeira

2020 – po raz pierwszy w historii Sanktuarium Fatimskiego pielgrzymi nie uczestniczyli w międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej w maju

Rok 2020 był jednym z najtrudniejszych w historii Sanktuarium Fatimskiego. Na konferencji prasowej przez październikowymi uroczystościami ksiądz rektor Carlos Cabecinhas przypomniał dwa niezwykle i niezapomniane wydarzenia. Przede wszystkim, po raz pierwszy od ponad stu lat wierni nie mogli uczestniczyć w najważniejszej międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej do Cova da Iria, która tradycyjnie odbywa się w maju. Z kolei w październiku, w drugiej, co do znaczenia fatimskiej uroczystości, udział wzięła bardzo ograniczona liczba pielgrzymów; wszyscy obecni na Placu Modlitwy musieli nosić maseczki i przez cały czas trwania nabożeństwa pozostawać w wyznaczonych miejscach. Apele, wielokrotnie kierowane do wiernych przez kardynała António Marto oraz władze Sanktuarium, przyniosły zamierzony efekt i Plac Modlitwy nigdy, przez cały letni sezon pielgrzymkowy, nie był maksymalnie wypełniony.

Rektor podkreślił, że we wszystkie niedziele tego lata w Sanktuarium odnotowywano znaczącą obecność pielgrzymów, jednak byli to – prawie wyłącznie – Portugalczycy. Natomiast zupełnie zanikł ruch pielgrzymów zagranicznych, przede wszystkim grup zorganizowanych. Od marca do sierpnia udział w uroczystościach odwołało 436 grup. Dla porównania: tylko w październiku minionego roku do Cova da Iria przyjechały 733 grupy, natomiast na dwa miesiące 2020 r. – październik i listopad

– zgłoszono zaledwie 97 grup (nie wszystkie ostatecznie potwierdziły przyjazd do Fatimy). Od 14 marca do 30 maja, kiedy w Portugalii obowiązywał zakaz wspólnotowego sprawowania kultu, w Sanktuarium w ogóle nie było pielgrzymów.

Tak znaczący spadek liczby pątników doprowadził do poważnego zmniejszenia przychodów Sanktuarium Fatimskiego, którego dochód był w tym roku o połowę niższy (50,6%); wpłaty z darowizn zmniejszyły się o 46,9%.

W czasie, w którym pielgrzymi nie mogli odwiedzić Fatimy, przeorganizowano funkcjonowanie Sanktuarium – rozpoczęto codzienne transmisje dwóch Mszy św. i dwóch modlitw różańcowych w mediach społecznościowych (Youtube, Facebook). Przyniosło to istotny wzrost liczby „wirtualnych pielgrzymów”, którzy codziennie w swoich domach na całym świecie śledzą życie Fatimy i uczestniczą sprawowanych tu nabożeństwach.

1,2 mln osób obserwuje Facebook Sanktuarium Fatimskiego; kanał Youtube odnotował ponad 176 tysięcy subskrypcji.

Sanktuarium Fatimskie oczekuje, że po zakończeniu pandemii pielgrzymi powrócą do Cova da Iria i przygotowuje na kolejne trzy lata (2021-2023) program duszpasterski, który będzie wyrazem nadziei, radości i miłości – chrześcijańskich wartości, jakich uczy nas Maryja.

13 października: ograniczenie liczby pielgrzymów w Sanktuarium – jedna z najbardziej niezwykłych pielgrzymek rocznicowych w Cova da Iria

Bp José Ornelas przestrzega przed populizmem w czasie pandemii oraz mówi o potrzebie wzmocnienia pozycji kobiet w Kościele / Carmo Rodeia

Kardynał António Marto chwalił obywatelską odpowiedzialność i chrześcijańską postawę pielgrzymów, obecnych na uroczystościach 13 października

Fatima zakończyła tegoroczny sezon wielkich pielgrzymek rocznicowych. 12 i 13 października w uroczystościach na fatimskim Placu Modlitwy uczestniczyło około sześciu tysięcy pielgrzymów. Taki limit osób, które mogły wejść na teren Sanktuarium, ustalono w związku z pandemią.

Podczas pielgrzymki obowiązywały wszystkie zasady bezpieczeństwa sanitarnego: obowiązek używania maseczek i zachowania dystansu społecznego, wyznaczone miejsca dla pielgrzymów i ograniczenia w przemieszczaniu się po placu. Zarówno przygotowanie uroczystości, jak i przestrzeganie wyznaczonych zasad przez wiernych zasługują na wielkie wyrazy uznania.

Ordynariusz diecezji Leirii-Fatimy kardynał António Marto chwalił obywatelską postawę i chrześcijańską odpowiedzialność pielgrzymów. „Pragnę

podziękować za świadectwo waszej obywatelskiej odpowiedzialności i przestrzeganie ograniczeń wprowadzonych dla dobra zdrowia publicznego. To przykład postawy obywatelskiej, ale także chrześcijańskiej, postawy wiary i miłości bliźniego”, powiedział kardynał na zakończenie Mszy św. podczas międzynarodowej pielgrzymki rocznicowej w dniu 13 października.

Kardynał nazwał uroczystość „pięknym spektaklem”, mimo że – w porównaniu z pielgrzymkami z lat ubiegłych – brała w niej udział znacznie mniejsza liczba pątników.

Biskup diecezji Leirii-Fatimy poprosił też o cichą modlitwę za chorych i zmarłych na Covid-19 oraz ich pogrążone w żałobie rodziny.

Przypomniał także, że podczas szóstego i ostatniego objawienia w październiku 1917 r. miał miejsce „szczególny i

bardzo znaczący znak” – pastuszkowie zobaczyli Jezusa Chrystusa, który błogosławił świat. „Orędzie Matki Boskiej niesie naszemu światu Boże błogosławieństwa”, mówił kardynał i zachęcał pielgrzymów, aby „byli orędownikami współczucia, czułości, przywiązania i troski o drugiego człowieka, a przede wszystkim o najsłabszych, najbardziej samotnych, najbardziej potrzebujących”.

Niektóre grupy pielgrzymów tradycyjnie przyszyły do Fatimy pieszo

Bp José Ornelas, który przewodniczył międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej w październiku, ostrzegł przed niebezpieczeństwami wynikającymi z populizmu

I zakończył: „Bóg chce objąć świat swoim miłosierdziem!”.

Przewodniczący październikowej pielgrzymce JE José Ornelas, biskup diecezji Setubalu i przewodniczący Konferencji Episkopatu Portugalii, przestrzegł przed niebezpieczeństwami płynącymi z populizmu. W homilii wygłoszonej podczas Mszy św. 13 października mówił: „Żyjemy w czasach, w których populistyczne ruchy manipulują ludźmi, wzbudzając w nich tęsknotę za przeszłością, prawdziwe i urojone lęki, strach przed cudzoziemcami, którzy myślą w inny sposób; dla swoich interesów, aby wła-

dać i dominować, wykorzystują przebiegłe chwytły, używają nawet w tym celu imienia Boga i religii”.

Biskup Ornelas zwrócił także uwagę na fakt, że podążając za wskazówkami papieża Franciszka, należy dążyć do zwiększenia roli kobiet w procesjach decyzyjnych w Kościele: „Dowartościowanie pierwiastka kobiecego i macierzyńskiego jest nie tylko poszukiwaniem równowagi we władzach, we wpływach, w organizacji i funkcjonowaniu Kościoła. Chodzi o całkowitą zmianę paradygmatu, o zmianę sposobu myślenia: świat nie należy do tego, to rządzi, ale do tego, kto bu-

duje życie. Przywództwo w Kościele nie opiera się na władzy, ale na wartościach takich jak życie, troska i służba”. Biskup Setubalu podkreślał także, że docenienie roli kobiet „przyczynia się w sposób decydujący do dowartościowania wszelkiej posługi ludzi świeckich – zarówno mężczyzn, jak i kobiet – w Kościele, który jest obecnie za bardzo skoncentrowany na posłudze osób konsekrowanych”.

Eucharystię koncelebrowało 50 kapłanów, wśród nich 9 biskupów. Biuro Prasowe Sanktuarium Fatimskiego wydało akredytacje 132 dziennikarzom z 39 mediów informacyjnych.

„Dowartościowanie pierwiastka kobiecego i macierzyńskiego jest nie tylko poszukiwaniem równowagi we władzach, we wpływach, w organizacji i funkcjonowaniu Kościoła...”

„Cudzoziemcy to dla Portugalii dobro i konieczność”

12 i 13 sierpnia: bp José Traquina, przewodniczący Komisji Episkopatu Portugalii ds. Duszpasterstwa Społecznego i Mobilności, poprowadził uroczystości w Fatimie – do Cova da Iria przybyli pierwsi w tym roku pielgrzymi z zagranicy / Carmo Rodeia

Udział w uroczystościach w Sanktuarium Fatimskim zgłosiło siedem grup, w tym trzy zagraniczne: z Hiszpanii, Włoch i Polski

Bp José Traquina, biskup Santarém, przewodniczył międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej 12 i 13 sierpnia w Fatimie. Kapłan wezwał wiernych do zaangażowania w przyjmowanie uchodźców i emigrantów. „Jako chrześcijanie powinniśmy okazać gotowość do ich przyjęcia i nie okazywać uczuć, które nie pasują do chrześcijańskiego wzorca miłości bliźniego. Cudzoziemcy to dla Portugalii dobro i konieczność; i nie mogą być wykorzystywani ani źle traktowani, ale przyjmowani serdecznie i z takim samym szacunkiem, jakiego oczekujemy w stosunku do Portugalczyków, mieszkających w innych krajach”, mówił przewodniczący Komisji Episkopatu do spraw Duszpa-

sterstwa Społecznego i Mobilności w nocy 12 sierpnia, w refleksji skierowanej do uczestników Narodowej Pielgrzymki Migrantów i Uchodźców w Cova da Iria.

Dostojnik podkreślał jak ważne jest, aby cudzoziemcy byli „informowani o przyjętych w naszym społeczeństwie zasadach i zwyczajach, i aby jednocześnie mieli warunki do wyrażania własnej kultury”.

Bp José Traquina wspominał także, że w czasie pandemii ludzie bardziej docenili „wartość życia ludzkiego jako daru i najwyższego dobra”. Podkreślił przy tym, że epidemia koronawirusa pogorszyła i tak trudną sytuację uchodźców oraz podał przykład dramatycznej rzeczywistości prowincji Cabo Delgado w Mozambiku,

w której w tragicznych warunkach przebywa ponad 250 tysięcy przesiedleńców. „Trzeba pilnie znaleźć rozwiązanie takich sytuacji i przerwać walki, które dotyczą niewinnych ludzi”, zakończył.

Tej nocy feretron z figurą Matki Bożej Różańcowej z Fatimy nieśli wybrani spośród pielgrzymów ochotnicy, wśród których znalazł się emigrant z Francji.

Pielgrzymka w sierpniu jest tradycyjnie naznaczona liczną obecnością portugalskich emigrantów, która w tym roku, w związku z pandemią, była jednak dosyć ograniczona.

W homilii podczas Mszy św. w dniu 13 sierpnia biskup Santarém, nawiązując do ewangelicznej przypowieści o weselu

W sierpniowych uroczystościach rocznicowych w Fatimie brali udział uczestnicy 48. Narodowej Pielgrzymki Migrantów i Uchodźców

w Kanie Galilejskiej, wyjaśniał, że sensem świętowania jest przeżywanie radości we wspólnocie – to nadaje sens ludzkiemu życiu; i wszyscy mają prawo uczestniczyć w święcie, na które zaprasza ich Bóg.

„Mężczyźni i kobiety, jak owce bez pasterza, miliony biedaków na całym świecie: miliony uchodźców, którzy – aby żyć – muszą uciekać jak Jezus; emigranci, którzy nie znając legalnych sposobów emigracji, są wykorzystywani przez przemytników i handlarzy ludźmi; miliony ludzi przesiedlanych na siłę, pozbawionych bezpieczeństwa w swoich własnych krajach... Oni wszyscy mają prawo do uczty weselnej!”

I dodał: „Świętowanie to bycie razem i wspólnotowe celebrowanie radości, która nadaje sens ludzkiemu życiu. Bez bycia razem, bez święta, ludzkie życie staje się bardzo trudne. Wielu ludzi postrzega Kościół właśnie przez wymiar świętowania, celebrowania etapów chrześcijańskiego życia czy rytm kalendarza liturgicznego”.

Bp José Traquina z żalem przyznał, że pandemia ograniczyła możliwość świętowania i organizowania spotkań, a jednocześnie uświadomiła ludziom, że więk-

szość ludowych tradycji i świąt ma swoje korzenie w Kościele, a ich odwołanie pozabawiło nas znaków i symboli, do których byliśmy bardzo przywiązani.

Ziarno zamienia się w chleb na wielką ucztę Eucharystii

Podczas Mszy św. międzynarodowej odprawianej 13 sierpnia ma zawsze miejsce ceremonia ofiarowywania zboża. Już po raz 80. do fatimskiego ołtarza przybyli pielgrzymi w różnym wieku, niosąc ziarno pszenicy i mąkę, które posłużą do wypiekania chleba eucharystycznego.

Tradycja ta zrodziła się w 1940 r., kiedy młodzi ludzie z organizacji Katolicka Młodzież Rolnicza z 17 parafii diecezji Leirii ofiarowali 30 miar pszenicy do wyrobu hostii na potrzeby Sanktuarium Fatimskiego. Dziś zwyczaj ten kultywują pątnicy ze wszystkich portugalskich diecezji, a także wierni z zagranicy.

Kard. António Marto prosi o modlitwę w intencji narodu libańskiego

Kard. António Marto prosił pielgrzymów zgromadzonych na Placu Sanktuarium Fatimskiego, aby nie ustawiali w modlitwie o pokój, w intencji narodu libańskiego oraz, w tym szczególnym czasie pandemii, za chorych, osoby starsze i samotne oraz za zmarłych.

„Nie ustawajcie w modlitwie o pokój na świecie! Mówiąc o pokoju, pragnę przypomnieć umiłowany naród libański, tak kiedyś umęczony wojną, a dziś doświadczony przez katastrofę, która wielu ludzi zabiła, a innych pozbawiła domów. Proszę was o chwilę ciszy i modlitwę w ich intencji”, mówił kardynał Marto do pielgrzymów na zakończenie Eucharystii podczas sierpniowej pielgrzymki rocznicowej w Sanktuarium Fatimskim.

Biskup Leirii-Fatimy wspominał też o strażakach, „żołnierzach pokoju”, którzy są na pierwszej linii podczas gaszenia pożarów: „Chcę przypomnieć tych, którzy zostali ranni i tych, którzy zginęli; jeden z nich z pochodził z mojej diecezji. Pragnę przekazać moje najszczerze kondolencje jego rodzinom. Zwracam się także do ofiar tych pożarów: niech Bóg da wam duchowe wsparcie, abyście zdołali pójść dalej!”.

Na zakończenie kard. António Marto powiedział, że pielgrzymka w sierpniu jest „jak zawsze piękna, nawet bez tych tłumów, jakie zwykle bywały tu w minionych latach, dlatego że jest poświęcona emigrantom, wszystkim naszym portugalskim siostrą i braciom, którzy pracują za granicą i spędzają urlopy w Portugalii; ale także cudzoziemcom, którzy pracują w Portugalii, i dziś reprezentują tu różne nacje, kultury i rasy. Jesteśmy braćmi w jednej wierze i miłości, tworzącymi jedną rodzinę bez względu na wszystkie różnice”.

Kardynał António Marto zachęca do uzdrowienia świata i ludzkich serc

Uroczystości 13 września zgromadziły w Cova da Iria największą w tym roku rzeszę pielgrzymów / Cátia Filipe

W pielgrzymce uczestniczyło dziewięć grup portugalskich oraz cztery z Hiszpanii, dwie z Włoch i po jednej z Francji i z Polski

Kardynał António Marto podkreślił, że wrześniowa pielgrzymka rocznicowa była „ważnym i silnym przeżyciem duchowym w trudnych czasach pandemii” i podziękował pątnikom, bardzo licznie przybyłym do Cova da Iria, za „świadeństwo wiary, która zwycięża strach”.

„Przyszedliśmy prosić o uzdrowienia ciała i duszy dla nas i dla całej ludzkości”, mówił biskup diecezji Leirii-Fatimy na zakończenie Mszy św. odprawianej na Placu Modlitwy wobec tysięcy, głównie portugalskich, pielgrzymów.

Dostojnik przypomniał, że aby „uleczyć choroby tego świata, nie wystarczy medycyna i stworzone przez człowieka środki techniczne; potrzebne nam jest zdrowie duchowe”. Dlatego zachęcał wiernych, aby „stosowali medycynę miłosierdzia, przebaczenia i pojednania, która pozwoli odtruc ludzkie serca i uwolni świat od ciężaru agresji, urazy, niechęci i nienawiści, od potrzeby i pragnienia zemsty, które zwykle

prowadzą do przemocy, a nawet okrucieństwa”.

„Tylko przebaczenie i odkupienie mogą zwyciężyć zło i choroby, i odbudować więzi braterstwa oraz pojednania. Świat, w którym nie ma Bożego i ludzkiego przebaczenia, wzajemnego przebaczenia, jest zgubiony”.

Biskup diecezji Leirii-Fatimy tradycyjnie skierował specjalne pozdrowienia do najmłodszych, którzy właśnie rozpoczęli nowy rok szkolny. „Zacznijcie dobrze ten rok szkolny, z wielką uwagą i powagą wypełniajcie wszystkie zalecenia sanitarne, aby nie dochodziło do zarażeń w szkole”, prosił.

Kardynał pozdrowił też chorych na Covid-19, wspominał o zmarłych i skierował słowa solidarności i współczucia do ich rodzin. Prosił także o modlitwę w intencji odbudowy zniszczeń w Libanie oraz uchodźców w obozie Moria na greckiej wyspie Lesbos. „Niech Europa szeroko

Była to najliczniejsza w tym roku międzynarodowa pielgrzymka rocznicowa w Cova da Iria

Obchody upamiętniające piąte objawienie Matki Boskiej w 1917 r. po raz pierwszy połączone z VI Narodową Pielgrzymką Osób Głuchych

otworzy dla nich drzwi i przyjmie ich serdecznie”, wzywał kapłan.

Biskup Leirii-Fatimy podziękował także biskupowi emerytowi diecezji Santarém JE Manuelowi Pelino, który przewodniczył pielgrzymce wrześniowej. Portugalski duchowny swoje wystąpienia poświęcił jednym z najważniejszych wartości chrześcijaństwa: przebaczeniu i pojednaniu.

Biskup Manuel Pelino: „Pandemia przyszła, aby obnażyć ludzką słabość i fałszywe poczucie bezpieczeństwa, na którym opieramy nasze życie”

Uroczystościom pielgrzymki rocznicowej we wrześniu przewodniczył biskup emeryt diecezji Santarém Manuel Pelino. W swoich wystąpieniach podjął on temat ludzkiej słabości i potrzeby Boga: „Potrzebujemy zmiany, potrzebujemy nawrócenia, potrzebujemy przejścia od obojętności do solidarności, od «samowystarczalności» do pokory i braterskiej służby”, mówił do pielgrzymów podczas

skiej, zwanym *Salus Populi Romani* – wizerunkiem Maryi, współzycielki i uzdrowicielki, patronki zdrowia cielesnego i duchowego. „W swoim czasie Jezus obiecał nam zbawienie i dziś, za wstawiennictwem swej Przenajświętszej Matki, daje człowiekowi zbawienie w jego życiu, w świecie i ze światem, i w wieczności”, podkreślał bp Manuel Pelino.

13 września, w homilii podczas Mszy św. międzynarodowej, biskup podjął temat przebaczenia: „Nieustannie potrzebujemy przebaczenia, by wyplenić zniewagi, słowa i postawy, które ranią; próżność i nienawiść, które dzielą; gorycz i złe uczynki, zakorzenione w ludzkich sercach”.

„Przebaczenie leży u podstaw braterskiego współistnienia we wspólnotce; przebaczenie zbliża nas do Boga, wiedzie ku miłości, którą On nas obdarza. W ten sposób prowadzi nas do pojednania i sprawia, że miłosierdzie i

wigilii modlitwnej wieczorem 12 września.

„Naprawdę, uważaliśmy się za panów świata, samowystarczalnych, mogących wszystko; i wreszcie pandemia przyszła, aby obnażyć ludzką słabość i fałszywe poczucie bezpieczeństwa, na którym opieramy nasze życie”. Przewodniczący uroczystości rocznicowych uwrażliwiał pielgrzymów na to, że chodzi tu nie tylko o „zdrowie całej zranionej ludzkości, ale o uzdrowienie duchowe, zmianę postawy wobec życia, wobec natury i wobec innych ludzi”.

Portugalski biskup przypomniał też modlitwę papieża Franciszka, który przyzywał Bożej pomocy w przezwyciężeniu straszliwej plagi koronawirusa przez cudownym krzyżem z kościoła św. Marcelego i obrazem Matki Bo-

łaska Boga jaśnieją w naszym życiu i w życiu Kościoła”, zakończył dostojnik.

W tym roku obchody upamiętniające piąte objawienie Matki Boskiej w 1917 r. po raz pierwszy połączone z VI Narodową Pielgrzymką Osób Głuchych do Sanktuarium Fatimskiego.

Wrześniowa uroczystość rocznicowa była najliczniejszą w tym roku pielgrzymką w Cova da Iria. Pątników było tak wielu, że – aby zachować zasady bezpieczeństwa sanitarnego – w połowie Mszy św. Sanktuarium zostało zamknięte do zamknięcia wejść na Plac Modlitwy. Pielgrzymom zgromadzonym na placu wielokrotnie przypomniano o obowiązku przestrzegania zasad dystansu społecznego.

W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego figura pielgrzymująca Matki Boskiej Fatimskiej nr 2 odwiedziła pięć portugalskich szpitali

Uroczysta inauguracja peregrynacji miała miejsce 10 października / Ojciec Hermínio Araújo OFM

Uroczysta inauguracja peregrynacji odbyła się 10 października – w Światowym Dniu Zdrowia Psychicznego

W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego figura pielgrzymująca Matki Boskiej Fatimskiej nr 2 odbyła peregrynację do pięciu portugalskich szpitali. Od 9 do 18 października wizerunek z Cova da Iria odwiedził: Klinikę Psychiatryczną św. Józefa (Telheiras, Lizbona), szpital w Idanha (Belas), szpital św. Róży z Limy (Belas), Centrum Psychiatryczno-Geriatriczne Matki Boskiej Fatimskiej (Cascais – Paredes) i szpital w Telhal (Mem Martins).

Pielgrzymkę pod hasłem „Przeżywamy z Maryją wpływ pandemii na zdrowie psychiczne ludzi” przygotowało i koordynowało Duszpasterstwo Służby Zdrowia z Kliniki Psychiatrycznej św. Józefa.

W tekście nadesłanym do Biura Prasowego Sanktuarium Fatimskiego, jeden z organizatorów peregrynacji, o. Hermínio Araújo OFM pisze: „W modlitwę i refleksję staraliśmy się włączyć wszystkich, a szczególnie te osoby, które najbardziej doświadczyły poczucia osamotnienia”.

10 października – w Światowym Dniu Zdrowia Psychicznego – miała miejsce uroczysta inauguracja pielgrzymki. Patriarcha Lizbony kardynał Manuel Clemente przewodniczył Eucharystii w Klinice Psychiatrycznej św. Józefa w Lizbonie.

W homilii kardynał nazwał Przenajświętszą Dziewicę Maryję „Matką Poczycielką” i dodał, że „pocieszenie jest najlepszym lekarstwem na samotność, która w trudnych czasach pandemii dotknęła tak wiele osób”. Pytał też wiernych: „Skoro Bóg pociesza nas, to czy my nie powinniśmy pocieszać innych?”

O. Hermínio Araújo także nazywa peregrynację „czasem pocieszenia, radości i nadziei”. I wspomina: „W tych dniach wiele razy myślałam o wizycie Maryi u jej kuzynki Elżbiety, tak pełnej oddania, zachwytu, wdzięczności i uwielbienia”.

Fatimska figura pielgrzymująca nr 2 odwiedziła chorych i pracowników szpitali.

„Jako wieloletni kapelan szpitalny wiele razy towarzyszyłem chorym, pracownikom służby zdrowia i ich rodzinom podczas pielgrzymek do Sanktuarium Fatimskiego, a teraz Fatima «przyszła» do naszych placówek. W tych dniach na tak wielu twarzach, na których wcześniej widać było słabości i cierpienia, pojawiła się radość i nadzieja; byłem świadkiem wyjątkowych chwil, spotkań i uniesień, wielu modlitw: błagalnych, dziękczynnych, pełnych uwielbienia” opisuje o. Hermínio Araújo.

Kapłan podkreśla, że „po wielu miesiącach ograniczeń w relacjach duszpasterskich z chorymi ta pielgrzymka była czasem prawdziwej łaski; ten kontakt był dla mnie – jako kapłana i opiekuna duchowego – bardzo ważny. Widziałem jak chorzy, pracownicy, moje siostry i bracia głęboko przeżywali tę pielgrzymkę, zarówno nabożeństwa wspólnotowe, jak i modlitwy prywatne”.

O. Hermínio Araújo, który uczestniczył we wszystkich etapach peregrynacji figury Matki Boskiej Fatimskiej nr 2 zwraca także uwagę, że Eucharystię kończącą pielgrzymkę odprawiono w Światowym Dniu Misji, „umacniając w ten sposób chrześcijańską tożsamość misyjną, dzięki której idziemy do bliźnich, będąc pielgrzymami jak Maryja i pielgrzymami z Maryją; żyjemy z Bogiem, otwierając się życzliwie na drugiego człowieka”.

Pierwsza figura pielgrzymująca Matki Boskiej Fatimskiej, wykonana według wskazówek siostry Łucji, była darem biskupa Leirii; 13 maja 1947 r. arcybiskup Évory dokonał uroczystej koronacji wizerunku. Od tego czasu figura wielokrotnie przemierzyła świat, niosąc orędzie pokoju i miłości na krańce ziemi.

W odpowiedzi na napływające z wielu krajów niezliczone prośby o możliwość spotkania z Matką Boską z Cova da Iria, polecono wykonanie kopii pierwszej figury; obecnie Sanktuarium Fatimskie dysponuje trzynastoma wizerunkami pielgrzymującymi.

Wszyscy głęboko przeżywali zarówno nabożeństwa wspólnotowe, jak i modlitwy prywatne

„W tej łodzi... jesteśmy wszyscy”

Fatima a cierpienia „biskupa odzianego w biel” – refleksja w czasach pandemii / Carmo Rodeia

27 marca, w czasie tegorocznego Wielkiego Postu, do wizji z trzeciego objawienia fatimskiego i opowieści Łucji o „biskupie odzianym w biel”, przynosi nas papież Franciszek

Siostra Łucja relacjonuje, że podczas objawienia 13 lipca 1917 r. Przenajświętsza Dziewica Maryja powiedziała widzącym, że „Ojciec Święty będzie musiał wiele wycierpieć”.

W trzecim objawieniu Matka Boska przekazała dzieciom tajemnicę i ukazała im różne wizje, między innymi „biskupa odzianego w biel” (co do którego pastuszkowie mieli przecucie, że był to Ojciec Święty), wchodzącego „na stromą górę, na której szczycie znajdował się wielki Krzyż”, ale „zanim tam dotarł, przeszedł przez wielkie miasto w połowie zrujnowane i na poły drżący, chwiejnym krokiem, udręczony bólem i cierpieniem, szedł modląc się za dusze martwych ludzi, których ciała napotykał na swojej drodze”.

Trzecia część tajemnicy fatimskiej – ujawniona i opatrzona komentarzem na prośbę Ojca Świętego Jana Pawła II, który dostrzegł pełną zgodność między wizjami przekazanymi przez Łucję i swoją własną historią (przede wszystkim po zamachu z 13 maja 1981 r.) – stawia przed nami oczywiste pytania o związku orędzia fatimskiego z losami papieży.

Komentarz Teologiczny, dołączony do tajemnicy fatimskiej w chwili jej ujawnienia, opracowany przez ówczesnego prefekta Kongregacji Doktryny Wiary kardynała Josepha Ratzingera, wyraźnie podkreśla ten ścisły związek. Został on wyrażony jeszcze bardziej dobitnie podczas pielgrzymki Benedykta XVI do Portugalii w 2010 r. Papież powiedział wtedy, że „ludzi się ten, kto sądzi, że prorocka

misja Fatimy się zakończyła”. Przywołał też biblijną historię Kaina i Abla, aby przypomnieć, że „człowiek potrafił zapoczątkować cykl śmierci i terroru, ale nie jest w stanie go przerwać...”. I wyjaśniał: „Przybyłem do Fatimy, żeby się modlić z Maryją i tak licznymi pielgrzymami za współczesną ludzkość, udręczoną nędzą i cierpieniami”.

Na zakończenie Mszy św., podczas błogosławieństwa chorych, papież Benedykt XVI mówił: „(...) w każde cierpienie ludzkie wszedł Ktoś, kto je z nami dzieli i znosi; stąd w każdym cierpieniu jest odtąd obecne *con-solatio*, pocieszenie przez współcierpiącą miłość Boga”.

A podczas spotkania z portugalskimi biskupami tłumaczył: „Jak widzicie, papież musi coraz bardziej otwierać się na tajemnicę krzyża, przyłączyć do niego jako do jedynej nadziei i ostatecznej drogi do pozyskania i zgromadzenia w Ukrzyżowanym wszystkich swoich braci i siostr w człowieczeństwie”.

27 marca, w czasie tegorocznego Wielkiego Postu, do wizji z trzeciego objawienia fatimskiego i opowieści Łucji o „biskupie odzianym w biel”, przynosi nas papież Franciszek.

W ciemności, w strugach ulewnego deszczu, Ojciec Święty – także i on zaskoczony przez „nieoczekiwaną i gwałtowną burzę” – samotnie przemierza Plac św. Piotra, niosąc na barkach troski tego świata.

Papież mówi: „Zdaliśmy sobie sprawę z tego, że jesteśmy w jednej łodzi, wszyscy śla-

bi i zdezorientowani, a jednocześnie ważni i niezbędni, wszyscy wezwani, by wiosłować razem, wszyscy potrzebujący wzajemnego pokrzepienia. W tej łodzi... jesteśmy wszyscy! (...) Kiedy przyszła burza, opadła zasłona stereotypów, którymi przykrywaliśmy nasze «ja», wiecznie zatroskane o własny obraz; odsłoniła się na nowo owa (błogosławiona) wspólna przynależność, od której nie możemy się uchylić – przynależność jako bracia”.

Tego wieczoru papież, następca św. Piotra, znowu jest „biskupem odzianym w biel”; obejmuje krzyż, przygnięciony troskami i przeciwnościami, które niczym „gęste ciemności zgromadziły się nad naszymi placami, ulicami i miastami; owładnęły naszym życiem”; i u stóp krzyża zawierza Bogu ludzkość, przypominając nam, że droga do zbawienia wiedzie przez nawrócenie.

„Modlitwa i cicha posługa – to jest nasza zwycięska broń”, przekonuje papież Franciszek.

Tej nocy „biskup odziany w biel”, obnażając swe ludzkie słabości, staje się wielkim orędownikiem Bożego pocieszenia: „Pan wzywa nas i pośród naszej burzy zachęca, byśmy obudzili i uruchomili solidarność i nadzieję, które potrafią dać trwałość, oparcie i znaczenie tym godzinom, kiedy wydaje się, że wszystko tonie. [...] Mamy kotwicę – w Jego krzyżu zostaliśmy zbawieni. Mamy ster – w Jego krzyżu zostaliśmy odkupieni. Mamy nadzieję – w Jego krzyżu zostaliśmy uzdrowieni [...]”.

Tajemnica fatimska i papieże*

/ Carmo Rodeia

13 października 1996 r. – międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej w Fatimie przewodniczy kardynał Joseph Ratzinger, prefekt Kongregacji Nauki Wiary (przyszły papież Benedykt XVI)

13 lipca 1917 r. Maryja pokazała pastuszkom wizje i wypowiedziała pewne słowa, a następnie poprosiła dzieci o zachowanie ich w sekrecie i nie przekazywanie nikomu. Była to tak zwana tajemnica fatimska, która jest uważana za sedno orędzia Matki Boskiej.

Jak wspomina Łucja, Matka Boska udzieliła im następującej wskazówki: „Tego nie mówcie nikomu; Franciszkowi możecie to powiedzieć”. Przypomnijmy, że każde z trojga pastuszków uczestniczyło w objawieniach w inny sposób: tylko Łucja widziała, słyszała i rozmawiała z Maryją; Hiacynta widziała i słyszała, ale nie mogła rozmawiać, zaś Franciszek tylko ją widział (dlatego Matka Boska pozwoliła dziewczynkom, aby przekazały Franciszkowi treść sekretu). Mimo niezliczonych grób i nacisków, dzieci zachowały tajemnicę, strzegąc jej, jak ktoś, kto ze wszystkich sił stara się ocalić życie.

Łucja opisała objawienia, ale nie ujawniła tajemnicy; przelała ją na papier dopiero w latach 40. XX wieku, kiedy – jak sama powiedziała – uzyskała na to „pozwolenia z Nieba”.

Pierwsze dwie części fatimskiego sekretu (wizja piekła i nabożeństwo do Niepokalanego Serca Maryi) ujawniono w 1941 r.; trzecia (wizja Kościoła pielgrzymującego i męczeńskiego oraz miasta w ruinach), spisana w 1944 r., pozostała nieznaną i została upubliczniona dopiero w roku 2000.

Trzecia część tajemnicy fatimskiej zawiera wyraźne nawiązanie do zamachu na życie papieża. Ojciec Święty Jan Paweł II łączył tę wizję z zamachem, którego ofiarą padł 13 maja 1981 r. w Rzymie i który – jak sam mówił – przeżył dzięki „macierzyńskiej dłoni”, która zmieniła tor wystrzelonego do papieża pocisku.

W kwietniu 2000 r., w rozmowie jaką kardynał Tarcisio Bertone (ówczesny sekretarz Kongregacji Nauki Wiary) odbył w klasztorze karmelitańskim w Coimbrze z siostrą Łucją, przyznała ona, że w trzeciej części tajemnicy fatimskiej zawarta jest prorocza wizja walki ateistycznego komunizmu przeciwko Kościołowi i chrześcijanom oraz opis cierpienia męczenników wiary XX wieku.

„Jest to niekończąca się Droga Krzyżowa, której przewodniczą papieże dwudziestego wieku”, podkreślał kardynał Angelo Sodano, zapowiadając 13 maja 2000 r. w Fatimie ujawnienie treści trzeciej części tajemnicy. Kard. Sodano przypominał również zamach na papieża z 1981 r. i „macierzyńską dłoń, [która] kierowała biegiem tej kuli, dzięki czemu papież w agonii zdołał się zatrzymać na progu śmierci”.

Fakt, że przez lata mówiono o „tajemnicy fatimskiej” wzbudzał u wielu ludzi myśl, że nieujawniana przez 83 lata trzecia część wizji dotyczy końca świata; w świadomości publicznej funkcjonowało również nieco mityczne przekonanie, że kolejni papieże utrzymywali słowa siostry Łucji w sekrecie z powodu, zawartych w nich, „potwornych objawień”.

Nic bardziej błędnego! Oto, co pisał ówczesny prefekt Kongregacji Nauki Wiary kardynał Joseph Ratzinger (dziś papież emeryt Benedykt XVI) w Komentarzu Teologicznym do trzeciej części tajemnicy fatimskiej:

„Kto się spodziewał sensacyjnych przepowiedni apokaliptycznych o końcu świata lub o przyszłych wydarzeniach historycznych, z pewnością dozna zawodu. Fatima nie pozwala nam zaspokoić tego rodzaju ciekawości, podobnie zresztą jak cała wiara chrześci-

jańska nie chce i nie może być pożywką dla naszej ciekawości”. I dalej: „To, co pozostaje, mogliśmy dostrzec od razu na początku naszych rozważań nad zapisem «tajemnicy»: jest to zachęta do modlitwy, ukazanej jako droga do «zbawienia dusz», a zarazem wezwanie do pokuty i nawrócenia”.

Kardynał Joseph Ratzinger podkreślał również, że kluczem do odczytania ostatniej części tajemnicy jest trzykrotny okrzyk Anioła trzymającego w lewej ręce ognisty miecz: „Pokuta! Pokuta! Pokuta!”, czyli wezwanie do skruchy i nawrócenia z pewnością, że ostatecznie dobro zwycięży zło. W Komentarzu Teologicznym prefekt waty-

13 maja 2010 r. – papież Benedykt XVI przewodniczy pielgrzymce rocznicowej w Cova da Iria

kańskiej kongregacji pisał: „Wizja z trzeciej części «tajemnicy», na początku tak wstrząsająca, kończy się zatem obrazem pełnym nadziei: żadne cierpienie nie jest daremne i właśnie Kościół cierpiący, Kościół męczenników staje się drogowskazem dla człowieka poszukującego Boga”.

I wskazywał: „(...) z cierpienia świadków wpływa moc oczyszczająca i odnawiająca, ponieważ ponawia ono w terażniejszości cierpienie samego Chrystusa i wnosi w obecną rzeczywistość jego zbawczą skuteczność”.

Kardynał przypominał również obietnicę pozostawioną przez Chrystusa w Ewangelii według św. Jana: „Na świecie doznacie ucisku, ale miejcie odwagę: Jam zwyciężył świat” (J 16,33) i kończył komentarz słowami: „Orędzie z Fatimy wzywa nas, byśmy zaufali tej obietnicy”.

* tekst powstał w oparciu o artykuły zamieszczone w: *Enciclopèdia de Fátima* i *Revista Fátima XXI* (nr 1 z maja 2014 r.)

Złote Róże – papieski dar i wyróżnienie dla Sanktuarium Fatimskiego

Złota Róża to wyraz uznania za wierność Kościołowi i papieżowi – po raz pierwszy Fatima otrzymała ją od Pawła VI, potem w 2010 r. od Benedykta XVI i w 2017 r. od papieża Franciszka / Carmo Rodeia

Złota Róża ofiarowana przez papieża Pawła VI

Złota Róża ofiarowana przez papieża Franciszka

Złota Róża ofiarowana przez papieża Benedykta XVI

W zbiorach Muzeum Sanktuarium Fatimskiego znajdują się już trzy Złote Róże – najwyższe wyróżnienie przyznawane przez papieża ważnym osobistościom (m.in. władcom, książętom i królowym) oraz osobom publicznym albo sanktuariom, kościołom lub miastom jako wyraz uznania i podziękowanie za zasługi na rzecz Kościoła i służbę dla dobra społecznego.

Zgodnie z tradycją, sięgającego przełomu VI i VII w., papież święcił i nadawał Złote Róże w ostatnią niedzielę Wielkiego Postu (*Laterae*). Początkowo był to zwykle pojedynczy kwiat; dopiero w XV w. Sykstus IV nadał temu wyróżnieniu, obowiązującą do dzisiaj, formę złotej, różanej gałązki z kwiatami i listkami, którą czasami dodatkowo ozdabiano drogimi kamieniami.

Pierwszą Złotą Różę nadał Sanktuarium Fatimskiemu papież Paweł VI 21 listopada 1964 r., na zakończenie trzeciej sesji Soboru Watykańskiego II, podczas której przyjęto Konstytucję dogmatyczną o Kościele. 28 marca 1965 r. Ojciec Święty pobłogosławił Złotą Różę dla Fatimy w kaplicy św. Matyldy (obecnie kaplica *Redemptoris Mater*) w watykańskim Pałacu Apostolskim.

Podczas uroczystości papież Paweł VI mówił o znaczeniu Złotych Róż, które „poprzez swoją mistyczną wymowę symbolizują podwójną radość Jeruzalem – Kościół Zwycięski i Kościół Walczący oraz najpiękniejszy Kwiat Jerycho – Niepokalaną Dziewicę, która jest również waszą patronką, a także radością i koroną wszystkich świętych”.

I dodał: „Szczególnie stosowne wydaje się właśnie dziś przypomnienie, dokonanego przez naszego poprzednika Piusa XII, uroczystego poświęcenia świata Niepokalanemu Sercu

Maryi. W związku z tym, postanowiliśmy wysłać wkrótce specjalną misję, która przekaże Złotą Różę Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej”.

„[Złota Róża] jest wyrazem naszego ojcowskiego uczucia wobec szlachetnego Narodu Portugalskiego; jest świadectwem naszej pobożności i szacunku dla tego wspaniałego Sanktuarium, w którym wzniesiono Matce Boskiej Jej ołtarz”, podkreślał Ojciec Święty.

Papież dodał, że – będąc symbolem pokuty – róża nawiązuje do orędzia, przekazanego przez Matkę Boską pastuszkom podczas objawień od maja do października 1917 r.: „Dziewica Maryja przybyła tam, aby przypomnieć światu ewangeliczne przesłanie pokuty i modlitwy, tak bardzo przez ten świat zapomniane; powinniście więc i wy, ukochane dzieci, dawać przykład wypełniania tego orędzia”.

Złota Róża była początkowo wystawiana w kościele św. Antoniego Portugalczyków w Rzymie. 13 maja 1965 r. legat papieski kardynał Fernando Cento zawiózł ją do Portugalii wraz z listem Ojca Świętego do ówczesnego ordynariusza diecezji Leirii biskupa João Pereiry Venâncio.

12 maja 2010 r. Sanktuarium Fatimskie otrzymało drugą Złotą Różę od Ojca Świętego Benedykta XVI. Był to pierwszy papież, który przekazał ten dar osobiście na portugalskiej ziemi.

Kłęcząc u stóp figury Matki Boskiej w Kaplicy Objawień obecny papież emeryt mówił, że ofiarowanie Fatimie Złotej Róży jest „hołdem wdzięczności za cuda, jakie Wszechmogący dokonał dzięki Tobie [Maryi] w sercach tak wielu ludzi, którzy tu pielgrzymują”.

„Jestem przekonany, że pastuszkowie fatimscy – błogosławieni Franciszek i Hiacynta oraz służa Boża Łucja od Jezusa – towarzyszą nam

w tej godzinie modlitwy i radości”, podkreślał papież Benedykt XVI.

W 2017 r., w setną rocznicę objawień, kolejną Złotą Różę przywiózł do Fatimy papież Franciszek. Ojciec Święty ofiarował ją Sanktuarium po przybyciu do Cova da Iria, tuż przed modlitwą, która zjednoczyła w absolutnej ciszy rzesze wiernych obecnych na fatimskim placu. Był to wymowny symbol „modlitewnej jedności ze wszystkimi pielgrzymami”, o którą Ojciec Święty prosił w sposób szczególny dzień przed przybyciem do Portugalii.

„Potrzebuję, abyście byli przy mnie. Potrzebuję łączności z wami – fizycznej czy duchowej, ważne, aby z całego serca –, do mojego bukietu kwiatów, do mojej Złotej Róży, żeby stworzyć jedno serce i jedną duszę. Ofiaruję was wszystkim Matce Boskiej, prosząc Ją, aby do każdego z was wyszeptala: *Moje Niepokalane Serce będzie twoją ucieczką i drogą, która zaprowadzi cię do Boga*”, mówił papież Franciszek w przesłaniu opublikowanym przed pielgrzymką do Sanktuarium Fatimskiego.

8 grudnia 2004 r. Złotą Różą od papieża Jana Pawła II zostało uhonorowane inne portugalskie sanktuarium maryjne w Sameiro (Braga), w stulecie koronacji czczonego tam wizerunku Matki Boskiej. Dar przekazał legat papieski kardynał Eugénio Sales.

Złote Róże były nadawane także kilku portugalskim władcom i książętom: w 1454 r. król Alfons V otrzymał takie wyróżnienie od papieża Mikołaja V, w 1506 r. król Manuel I od Juliusza II, w 1525 r. król Jan III od papieża Klemensa VII; w 1550 r. papież Juliusz III uhonorował Złotą Różą księcia Jana (syna Jana III i Katarzyny Austriackiej). W XIX w. otrzymały ją także dwie portugalskie królowe: Maria II w 1842 r. i Amélia w 1892 r.

90. rocznica uznania objawień fatimskich

13 października 1930 r. biskup diecezji Leirii JE José Alves Correia da Silva ogłosił list pasterski, w którym uznał objawienia za godne wiary / Carmo Rodeia

Bp José Alves Correia da Silva z ks. kanonikiem Manuelem Nunesem Formigão w Cova da Iria

13 października 1930 r., dziesięć lat po objęciu posługi w niedawno przywróconej diecezji Leirii [zniesionej w latach 1881-1918 – *przyp. tłum.*], biskup José Alves Correia da Silva uznał „za godne wiary wizje dzieci w Cova da Iria”.

Wydany przez ordynariusza list pasterski był w pewnym stopniu oczywistym i przewidywalnym rezultatem głębokiego przekonania biskupa o prawdziwości wydarzeń, jakie od maja do października 1917 r. miały miejsce w Cova da Iria, ale przede wszystkim efektem pracy powołanej przez niego diecezjalnej komisji, która przez 8 lat (1922-1930) badała objawienia.

Wiele faktów i poczynań świadczy o dużym zainteresowaniu biskupa Correi wydarzeniami w Cova da Iria: wizyta w miejscu objawień (14 września 1921 r.), pozyskiwanie terenów i pozwolenie na publiczny kult w kaplicy, zbudowanej przez miejscowych

wiernych, polecenie wykopania studni obok kaplicy (13 listopada 1921 r.). Jeszcze w czasie trwania prac komisji ds. objawień, biskup utworzył *Pobożną Unię Służebników (Pia União dos Servitas)* w 1924 r. i *Pobożną Unię Służebnic (Pia União das Servitas)* w 1926 r., a także wprowadził uregulowania dotyczące pielgrzymek (1925), nakazał stworzenie punktu medycznego do weryfikacji uzdrowień oraz ustawienie konfesjonałów. W lipcu 1927 r. biskup Correia da Silva powołał kapelanę do opieki nad miejscem objawień.

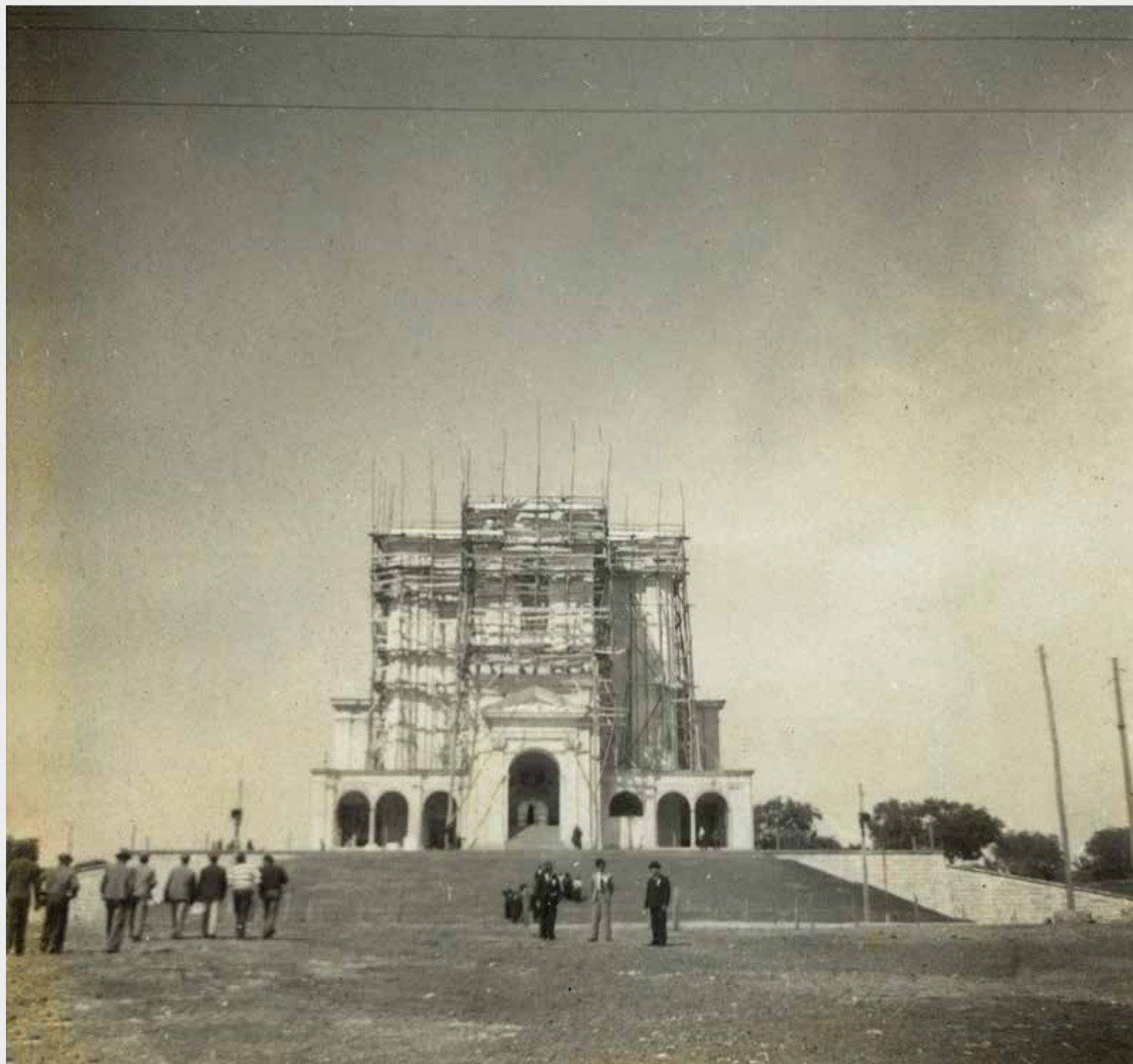
List pasterski ordynariusza Leirii stał się „nowym początkiem” Fatimy. Oprócz uznania „za godne wiary wizji trojga dzieci z Cova da Iria”, zezwalał on oficjalnie na publiczny kult Matki Boskiej w tym miejscu, dając w ten sposób impuls do powstania sanktuarium. Jak stwierdza ksiądz Luciano Guerra (były rektor i dyrektor Wydziału Studiów Sanktuarium Fatimskiego) w ar-

tykule zamieszczonym w „Encyklopedii Fatimskiej”, sanktuarium to stało się z czasem „ołtarzem świata”, do którego przybywają nie tylko pielgrzymi portugalscy, ale wierni z wielu innych krajów, przyciągani siłą i wymową orędzia skierowanego – jak wszyscy obecnie zgodnie przyznają – do całego świata.

To list pasterski z 1930 r. rozpoczął okres dynamicznego rozwoju Fatimy – miejsca, budzącego już wcześniej ciekawość wielu ludzi, w tym przedstawicieli Watykanu. Po oficjalnym uznaniu objawień fatimskich w Cova da Iria zaczęły powstawać seminaria duchowne, klasztory oraz męskie i żeńskie domy zakonne. Bp José Alves Correia da Silva zezwolił kapelanowi na udzielanie chrztów i ślubów; wkrótce też wyłączył sanktuarium spod jurysdykcji parafii w Fatimie, a kapelana mianował rektorem i nadał mu uprawnienia identyczne z uprawnieniami proboszcza.

Sanktuarium Fatimskie

Dzieło żywe / Carmo Rodeia

Bazylikę Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy wzniesiono w miejscu, w którym tuż przed pierwszym objawieniem pastuszkowie bawili się, „stawiając murek z kamieni”; 13 maja 1928 r. kamień węgielny świątyni poświęcił arcybiskup Évory

Pod koniec minionego roku w dziesięciu departamentach, które tworzą strukturę organizacyjną Sanktuarium Fatimskiego pracowało 339 osób. Sanktuarium posiada Rektorat oraz departamenty do spraw: przyjmowania pielgrzymów, liturgii, duszpasterstwa orędzia fatimskiego, działalności charytatywnej, studiów, zakwaterowania, ochrony i zarządzania operacyjnego, budów i utrzymania terenu, ekonomiczno-finance oraz Muzeum Sanktuarium Fatimskiego. Najwięcej osób zatrudnia departament zakwaterowania, następnie pod względem liczby pracowników są departamenty ochrony i zarządzania operacyjnego oraz budów i utrzymania terenu. Te trzy wydziały to w sumie 60% pracowników Sanktuarium.

Ukończenie w 2007 r. budowy bazyliki Trójcy Przenajświętszej zwiększyło w sposób znaczący

przeźnięć udostępnioną na potrzeby pielgrzymów w Sanktuarium Fatimskim. W 2010 r. podczas swojej pielgrzymki do Fatimy papież Benedykt XVI skierował do nas przynaglenie do podjęcia intensywnych przygotowań do stulecia objawień. Te dwa czynniki oraz pragnienie jak najlepszego przyjmowania rosnącej liczby pątników, wpłynęły na zwiększenie liczby departamentów i ich pracowników.

Podczas przygotowań do obchodów stulecia duży nacisk położono także na duszpasterstwo prowadzone poprzez kulturę, sztukę i muzykę oraz dowartościowanie i wyeksponowanie architektonicznej i artystycznej spuścizny Fatimy. Podjęto również wiele działań z myślą o duszpasterstwie skierowanym do osób najsłabszych. W ostatnich latach dynamicznie rozwijano i wzbogacano ofertę proponowanych rekolekcji. W

tym celu utworzono departament zajmujący się duszpasterstwem orędzia fatimskiego, który po zakończeniu obchodów stulecia zaproponował wiele nowych inicjatyw mających na celu upowszechnianie i interpretację orędzia przekazanego przez Matkę Boską pastuszkom w Cova da Iria. Przykładem tego jest m.in. „Szkoła w Sanktuarium” – propozycja duszpasterska skupiona na międzypokoleniowym propagowaniu orędzia fatimskiego, szczególnie w zakresie jego duchowości.

Dla wypełniania misji Sanktuarium, w Fatimie rozwija się także na coraz większą skalę współpraca z wolontariuszami, głównie młodzieżą, której udział – szczególnie w przyjmowaniu i opiece nad osobami niepełnosprawnymi – jest obecnie bardzo cennym wsparciem działania Sanktuarium Fatimskiego.

19 sierpnia w Fatimie uczczono rocznicę czwartego objawienia Matki Boskiej, które miało miejsce w Valinhos / Carmo Rodeia

Pielgrzymów zachęcano do nieustannej modlitwy, o którą Matka Boska prosiła podczas objawień

Uroczystościom w bazylice Trójcy Przenajświętszej przewodniczył ks. Carlos Cabecinhas, rektor Sanktuarium Fatimskiego. Kapłan zachęcał pielgrzymów, aby dostrzegli w objawieniach „świadcstwo wielkiej dobroci Boga, który w tym miejscu ofiarował ludziom orędzie nadziei i wezwanie do nieustannej, ufnej modlitwy”.

19 sierpnia 1917 r. Matka Boska objawiła się pastuszkom w Valinhos (około 500 metrów od miejscowości Aljustrel). 13 sierpnia dzieci nie było w miejscu objawień, ponieważ starosta powiatowy zabrał je do Vila Nova de Ourém na przesłuchanie. „Módlcie, módlcie się wiele, czyńcie ofiary za grzeszników, bo wiele dusz idzie

na wieczne potępienie, bo nie mają nikogo, kto by się za nie ofiarował i modlił”, powiedziała Matka Boska podczas tego spotkania z widzzącymi.

Tego dnia, sierpniowe objawienie wspomniano także podczas wieczornego różańca w Kaplicy Objawień.

13 sierpnia, na zakończenie wieczornej procesji ze świecami, wspomniano przypadającą w tym dniu rocznicę wzniesienia muru berlińskiego.

Przypomnijmy, że 13 sierpnia 1994 r. przy południowym wejściu na Plac Modlitwy Sanktuarium Fatimskiego odsłonięto pomnik muru berlińskiego. Budowa muru dzielącego to niemieckie miasto rozpoczęła się w nocy z 12 na 13 sierpnia 1961 r.; zburzono go 9 listopada 1989 r. Umieszczony w fatimskim pomniku betonowy blok – o wadze 2600 kg, wysokości 3,6 m i szerokości 1,2 m – ofiarował Sanktuarium pewien, mieszkający w Niemczech, Portugalczyk.

15 sierpnia, w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, kardynał António Marto przewodniczył Mszy św., odprawionej na Placu Modlitwy Sanktuarium Fatimskiego. Kardynał mówił, że Matka Boska i świętowana w tym dniu tajemnica Jej wniebowzięcia jest „ukojeniem i pociechą w walce dobra ze złem, pięknem ukazującym chwalebne przeznaczenie człowieka w dążeniu do Boga, drogą nadziei i uzdrowie-

nia świata chorego na społeczne pandemiczne indywidualizmu, obojętności i zepsucia”.

„*Magnificat* jest pieśnią ludzi walczących o życie, niosących w sercu ufność i nadzieję pokładaną w Bogu; to pozwala nam myśleć o innym, piękniejszym świecie, w którym wszyscy będziemy troszczyć się o bliźnich i uzdrawiać nasz chory świat nie tylko z pandemii sanitarnej, ale z pandemii społecznych o szerszym znaczeniu: indywidualizmu, obojętności i zepsucia, które powodują

prawdziwe wykluczenie i ubóstwo. Maryja śpiewa z nami *Magnificat* nadziei! Nie pozwólmy, aby nas z tej nadziei okradziono!”, apelował kapłan.

Na zakończenie Eucharystii kardynał António Marto pozdrowił obecnych na niej pielgrzymów, szczególnie grupy zagraniczne, które zgłosiły swoje przybycie do Sanktuarium Fatimskiego: jedną grupę niemiecką, jedną hiszpańską i pięć grup angielskich.

Matka Boska Fatimska niesie nadzieję na wolność w kraju, w którym chrześcijanie są szczególnie prześladowani

/ Fundacja PKWP

W każdy wtorek, w katedrze w dzielnicy Myeong-dong w Seulu (Korea Południowa), wierni modlą się za swoich braci-chrześcijan w Korei Północnej. Już od 25 lat z inicjatywy, działającego w stołecznej archidiecezji, Komitetu Pojednania Narodowego odprawiana jest Msza św. i modlitwa różańcowa w intencji pojednania i zjednoczenia narodu koreańskiego.

Od 15 sierpnia 2020 r. modlitwa ta nabrała jeszcze większego znaczenia. Tego dnia, podczas uroczystego nabożeństwa w seulskiej katedrze, diecezja Pjongjang (na terenie której leży stolica Korei Północnej) została poświęcona Matce Boskiej Fatimskiej.

Wybór uroczystości Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny na ceremonię poświęcenia diecezji Pjongjangu i całej Korei Północnej Matce Boskiej Fatimskiej nie był przypadkowy; 15 sierpnia to również rocznica wyzwolenia Półwyspu Koreańskiego spod okupacji japońskiej pod koniec II wojny światowej. Przypomnijmy, że w tym roku mija też 70 lat od rozpoczęcia bratobójczej wojny domowej na Półwyspie Koreańskim.

Agencja *Fides* informuje, że w ostatnich latach Komitet Pojednania Narodowego znacznie rozwinął swoją działalność. Widać to m.in. w coraz bardziej intensywnie prowadzonej kampanii modlitwy za chrześcijan

w Korei Północnej, którzy „swoje życie w wierze muszą prowadzić w ukryciu; ryzykują przy tym oni sami i całe ich rodziny”.

W opublikowanym przez Fundację PKWP najnowszym „Raportcie o wolności religijnej na świecie”, Korea Północna jest wymieniana jako „jedno z najgorszych miejsc na świecie pod względem wolności religijnej i możliwości swobodnego praktykowania wiary”. W opracowaniu czytamy, że Korea Północna „to jeden z niewielu krajów, gdzie obywatelom odmawia się tego podstawowego prawa człowieka oraz systematycznie łamie wszystkie wolności ustanowione przez Powszechną Deklarację Praw Człowieka”.

Zimowy program nabożeństw w Sanktuarium Fatimskim uwzględnienia wymogi bezpieczeństwa sanitarnego / Cátia Filipe

Od 1 listopada do Wielkanocy w Sanktuarium Fatimskim obowiązuje zimowy program nabożeństw.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego możliwie jak największej liczbie uczestników celebracji, Sanktuarium przeniosło większość Mszy św. do bazyliki Trójcy Przenajświętszej.

W bazylice Trójcy Przenajświętszej odprawiane są codziennie Msze św. o 7.30, 9.00, 11.00, 15.00, 16.30 i 18.30. Eucharystia o 12.30 celebrowana jest w Kaplicy Objawień.

Codziennie o 18.30 i o 21.30 w Kaplicy Objawień odmawiana jest modlitwa różańcowa; od poniedziałku do soboty różaniec odbywa się także o 12.00, a w soboty i niedziele o 10.00.

Procesja ze świecami po różańcu o 21.30 odbywa się codziennie do rozpoczęcia Adwentu; potem tylko w soboty.

W niedziele o 17.30 w bazylice Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy odprawiane są nieszpory.

W soboty i niedziele od 14.00 do 15.00 pielgrzymi mogą uczestniczyć w godzinie wynagrodzenia Niepokalanemu Sercu Maryi w Kaplicy Objawień. W pierwsze soboty miesiąca po godzinie wynagrodzenia prowadzona jest katecheza w bazylice Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy.

Na oficjalnej stronie internetowej Sanktuarium: www.fatima.pt można oglądać transmisje codziennej Mszy św. o godz. 11.00 i różańca o 18.00.

W Sanktuarium Fatimskim stosowane są wszystkie zalecane przez władze zasady bezpieczeństwa sanitarnego: obowiązkowe noszenie maseczek w przestrzeniach zamkniętych i podczas nabożeństw (zarówno w bazylice Trójcy Przenajświętszej, jak i w Kaplicy Objawień), częste stosowanie płynów dezynfekujących, które są umieszczone w wielu miejscach Sanktuarium (przed wszystkim przy wejściach do pomieszczeń), oznakowania dotyczące sposobu przemieszczania się w miejscach, w których odbywają się nabożeństwa (z wyraźnie oznaczonymi, oddzielnymi od siebie strefami wejścia i wyjścia), tablice informacyjne przypominające o procedurach. Pracownicy Sanktuarium Fatimskiego udzielają pielgrzymom wszelkich niezbędnych informacji na ten temat; na Placu Modlitwy są również emitowane specjalne komunikaty.

Pełny program nabożeństw na okres zimowy można znaleźć na oficjalnej stronie Sanktuarium Fatimskiego www.fatima.pt.

**FÁTIMA
LUZ
E PAZ**

Dyrektor: Ks. Carlos Cabecinhas * **Wydawca i redakcja:** Sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej w Fátimie **Płatnik nr.** 500 746 699 * **Adres:** Santuário de Fátima – Rua de Santa Isabel, 360 – 2495-424 FÁTIMA tel.: +351 249 539 600 * Fax: +351 249 539 668 * Email: press@fatima.pt * www.fatima.pt * **Druk:** Gráfica Almondina – Torres Novas * **Egzemplarz obowiązkowy:** 210 650/04 * **ISSN:** 1647-2438 * Zwolnione z rejestru E.R.C. na mocy dekretu 8/99 z 9 czerwca – art. 12, paragraf 1, podpunkt a).

BEZPŁATNA PRENUMERATA ROCZNA = 4 NUMERY

Wyślij swoje zamówienie na subskrypcję na adres: assinaturas@fatima.pt

Zaznacz język, w jakim chcesz otrzymywać czasopismo: niemiecki, hiszpański, francuski, angielski, włoski, polski, portugalski.

Dla zainteresowanych darowizną na wsparcie publikacji: Przelew bankowy krajowy (Millenium BCP) NIB: 0033 0000 50032983248 05

Przelew bankowy międzynarodowy IBAN: PT50 0033 0000 5003 2983 2480 5 BIC/SWIFT: BCOMPTPL

Czek lub przekaz pocztowy: Santuário de Nossa Senhora

de Fátima, Rua de Santa Isabel, 360 – 2495-424 FÁTIMA-PORTUGAL

Pomóż nam rozpowszechnić orędzie Matki Boskiej poprzez czasopismo „Fatima Światło i Pokój”!

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie mogą być dowolnie wykorzystywane. Przy ich wykorzystaniu należy podać źródło oraz autora (jeśli tekst jest podpisany).